

Tirant de Lletres

- Vol. VII -

UNA COL·LECCIÓ DE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Llibret AC Falla El Mocador

(Sagunt / 2018)

EDITA

AC Falla el Mocador.

COORDINACIÓ

Hugo Morte, Rosa Benet, Albert Lluca i Sebas Marín.

COL·LABOREN

Direcció General de Política Lingüística, Fundació Bromera, AC L'Arxiu Camp de Morvedre, Associació d'Estudis Fallers (ADEF), Associació Cultural Comissió d'Estudis Fallers de Torrent (COMFET) i Federació Premis de les Lletres Falleres.

EQUIP DE REDACCIÓ

Rubén Trenzano, Alba Fluixà, Fani Grande, Pepa Guardiola, Encarna Sant-Celoni i Verger, Margarida Castells i Criballès, Albert Lluca, Vicenta Llorca, Boro Císcar i Reme Hervàs.

MAQUETACIÓ

Yogur de Fresa.

POTS DESCARREGAR EL LLIBRET ACÍ

DEPÒSIT LEGAL

V-214-2011

JUSTIFICACIÓ DE TIRADA EN PAPER

300 exemplars.

El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'ús del valencià.

Aquest llibret ha estat revisat per AVIVA Sagunt.

L'AC Falla el Mocador no es fa responsable de les opinions de les col·laboracions literàries.

La portada

Francesc Xavier Errando i Mariscal és un dissenyador i artista valencià la tasca del qual ha cobert una àmplia gamma de mitjans, que van des de la pintura i l'escultura al disseny d'interiors i paisatgisme.

L'any 1999 va rebre el Premio Nacional de Diseño en la modalitat de professionals. El 2011 va recollir el Premi Goya a la Millor pel·lícula d'animació per *Chico i Rita* juntament amb Fernando Trueba. També fou guardonat amb el Premi Nacional de Disseny.

La fama internacional li arribà probablement quan el 1989, una creació seva, el Cobi va ser elegida com la mascota dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992.

Índex

PRÒLEG	07
---------------	-----------

LLIBRETS DE FALLA

Rubén Trenzano Juan

Director general de Política Lingüística i Gestió del Multilingüisme

29.	11
------------	-----------

CARTA D'EMPAR A LA COMISSIÓ INFANTIL DE LA FALLA EL MOCADOR

Fani Grande

Esriptora

30.	21
------------	-----------

EL CANT DE TIRANT

Alba Fluixà Pelufo

Esriptora i poeta

31.	27
------------	-----------

UN VESTIT DE VELLUT BURELL

Pepa Guardiola

Esriptora

32.	37
------------	-----------

¡A L'ABORDATGE, GENT AVENTURERA!

Encarna Sant-Celoni i Verger i Margarida Castells i Criballès

Esriptores i traductores

Índex

33. 47

TIRANT DE XICALLA: EL CAS DE “EL MOCADOR”

Albert Lluca

AC L'Arxiu Camp de Morvedre

34. 57

FORMULAR PREGUNTES, ASSAJAR RESPOSTES

Vicenta Llorca

Associació d'Estudis Fallers (ADEF)

35. 65

LA LITERATURA INFANTIL EN ELS LLIBRETS DE FALLA DE TORRENT

Boro Císcar

AC Comissió d'Estudis Fallers de Torrent (COMFET)

36. 87

PREMI ViP 2018, VALORS I PROFESSIONALITAT: FUNDACIÓ BROMERA

Reme Hervàs

Delegació Premi ViP AC Falla el Mocador

Pròleg

LLIBRETS DE FALLA

Rubén Trenzano Juan

Director general de Política Lingüística i Gestió del Multilingüisme

Durant segle i mig, la festa de les Falles s'ha estés per la geografia valenciana, però també ha transcendit fronteres i ha acompanyat els valencians i les valencianes emigrats a altres indrets del món que s'han emportat amb ells una tradició que mantenia viu el seu lligam sentimental amb la terra d'origen.

LES FALLES SÓN UN VEHICLE PER A DONAR A CONÉIXER LA LITERATURA POPULAR EN VALENCIÀ, SOBRETOT, LA LITERATURA SATÍRICA VALENCIANA MITJANÇANT ELS LLIBRETS DE FALLA. En els llibrets han fet incursions Josep Bernat i Baldoví, Carles Salvador, Vicent Andrés Estellés, Joan Fuster, Carmelina Sánchez-Cutillas...
SÓN UN HOMENATGE A LA LITERATURA POPULAR I UN DELS PRINCIPALS TESTIMONIS DE LA FESTA, DE LA SEUA EVOLUCIÓ I DE LES INNOVACIONS QUE HA ANAT EXPERIMENTANT AL LLARG DELS ANYS.

A més a més, els llibrets de falla són un mitjà de comunicació de les escriptores i escriptors actuals, de totes aquelles persones de rellevància intel·lectual dels àmbits de la comunicació i de les universitats. La tradició popular i els nous corrents del coneixement estan presents en els llibrets de falla. Actualment ens trobem amb veritables obres d'art pel que fa a l'edició i als continguts, alguns són autèntics llibres de col·leccionista.

La Generalitat des de l'any 1993 atorga els Premis per la promoció de l'ús del valencià en els llibrets de falla, amb els quals s'ha contribuït a l'evolució dels llibrets i a la difusió del valencià. Per això, **AGRAÏM**

**A LES FALLERES I ALS FALLERS DE LES LOCALITATS ON ES FAN
FALLES I A CADASCUNA DE LES COMISSIONS L'ESFORÇ QUE FEU
I US RECONeixEM EL COMPROMÍS EN LA PROMOCIÓ DE L'ÚS DEL
VALENCIÀ.**

Així com les falles són patrimoni comú dels valencians i de la Humanitat, volem que la llengua siga també patrimoni de totes i tots nosaltres. Gràcies a les comissions falleres cada vegada més el valencià és la llengua dels monuments, dels llibres i de la festa.

Per tots aquests motius, **EL NOSTRE DESIG ÉS QUE CONTRIBUÏU
ANY RERE ANY A LA DIFUSIÓ DEL NOSTRE PATRIMONI
FESTIVOCULTURAL I, EN DEFINITIVA, A UNA PART DE LA NOSTRA
HISTÒRIA.**

29

CARTA D'EMPAR A LA COMISSIÓ INFANTIL DE LA FALLA EL MOCADOR

Fani Grande

Esriptora

Estimades xiquetes i xiquets de la Falla El Mocador, dos punts:

PUNT NÚMERO U: ESTIC SUUUUUUPERFELIÇ I VULL QUE SAPIGUEU QUE AQUESTA ÉS LA PRIMERA CARTA QUE ESCRIC A UNA COMISSIÓ FALLERA I QUE AÇÒ ÉS UN ALTRE SOMNI COMPLIT PER A MI.

Li he dit a la Tia Consuelo que anava a escriure una carta superimportant i ha anat corrent al rebost i m'ha donat un panquemao i un trosset de xocolata perquè diu que gastaré molt el cervell i necessitaré prou dolç per a dir-vos toooooot el que us vull dir. Vaig a fer un mos al panquemao perquè les idees circulen ben bé totes pel cervell. Ai, que bo, per favor, el xocolata... Us recordeu quan les Falles varen ser declarades Patrimoni Cultural de la Humanitat?... Jo crec que el xocolata hauria de ser declarat Patrimoni Necessari de la Humanitat. I haurien de repartir xocolata debades per totes les escoles del planeta a l'hora de l'esmorzar. Tinc la teoria científica que diu que: si isquérem de casa amb un trosset de xocolata a la butxaca, el món aniria millor. Veritat que és una súper mega bona idea?...

PUNT NÚMERO DOS: m'ha dit Hugo que LA FALLERA MAJOR INFANTIL ENGUANY ÉS MARIA MORTE, i que és la seua filleta, i que és la néta de Pere Morte, que va fundar la vostra falla juntament amb la seua dona Maria Teresa. I també m'ha dit que MANU GIL ÉS EL PRESIDENT i que ja fa 39 anys que esteu fent falles... 39 anys???? Jo flipo amb vosaltres!... Si fa 39 anys que esteu fent falles, és que treballem de meravella en equip, i us ho passeu molt bé. I segur que la feina feta de fallers tan estimats com Andrés Narro, Nazari Alepuz, Vicent Torres i Ximo Benet ha sigut molt important. Ja m'ha contat Hugo que varen treballar de valent per a la Falla i que us recordeu

molt d'ells... Jo també em recorde cada dia del meu iaio Vicent. I, encara que ja no està, jo, cada dia del món, li escric al meu diari i li conte tot el que em passa pel cap i parlo amb ell i ma mare diu: "Esta xiqueta no està bé"; però somriu quan m'ho diu i ho fa de broma perquè la mare és la mareta més guai del planeta i sap que el iaio Vicent m'estimava fins a la muntanya. El iaio sempre em deia: "Empar, sigues bona persona i lluita pels teus somnis amb la intel·ligència". I jo li faig cas perquè m'he adonat que la intel·ligència és com si tingueres superpoders. I una cosa us dic, si no haguera sigut per la intel·ligència, i el treball en equip, mai haguera pogut ser fallera major infantil de la Falla L'Amistat de Massamagrell, el meu poble. Jo no sé si a Maria li ha costat tant com a mi ser fallera major infantil de la Falla El Mocador, però jo hi vaig haver de convèncer tothom que podia ser bona fallera encara que no tinguera diners per a pagar la retafila de despeses que deien que s'havien de pagar. Amb les xiquetes i xiquets, i els majors de la Falla, i la tia Consuelo, i Juan el president de la Falla, i Dolors la de la biblioteca, i Naiat i Carola, i la mareta, i el pare, i.... Ai, espereu, que necessite un poquet de panquemao, que note que el cervell em demana sucre. I, mentrimentres, passaré al punt número tres.

PUNT NÚMERO TRES: ai, que no se m'oblidi dir que fer les coses amb il·lusió i treballar en equip és fo-na-men-tal. Sabeu què?... **QUE VÀREM TREBALLAR EN EQUIP I QUE VA SER MOLT EMOCIONANT PERQUÈ, QUAN TOTES I TOTS ENS ARROMANGUEM, PODEM FER LES COSES QUE ENS PROPOSEM!!!!...** Ai, que bonica aquesta frase, podem fer una cançoneta i tot i ballar una coreografia: "Quan totes i tots ens arromanguem, podem fer les coses que ens proposem...

Quan totes i tots ens arromanguem, podem fer les coses que ens proposem"... Ai, va, vaig a fer marxa que el punt número tres és molt important i us vull explicar com la il·lusió, l'amistat i la solidaritat són molt més importants que els diners... Moooooolt! Maria i Manu, sabeu quina cosa vaig gaudir més de toooooot quan vaig ser fallera major?... El millor del món mundial de tots els planetes de la galàxia varen ser les xiquetes i xiquets de la comissió. Un aplaudiment!!!!!! Això va ser el millor que em va passar a la vida!!! Compartir-ho tot amb la comissió, va ser tan divertit. Anàvem tooooootes les setmanes al casal, teníem molt de comboi sempre, i ens vàrem fer superbons amics. Ens disfressàrem en Carnestoltes, ens regalàrem llibres el Dia del Llibre, ens menjàrem la mona de Pasqua, vàrem ajudar a netejar el passeig Rei En Jaume de brutícia el dia que el deixaren fet pols en les festes del poble. I, fins i tot, vàrem fer una patrulla especial per ajudar a dur la compra a les persones majors perquè no anaren tan carregades... Ajudar a les iaies i iaies va ser moooooolt guai!!! I, per sobre, ens convidaven a berenar i tot!!! Els iaies i les iaies haurien de ser declarats també Patrimoni de la Humanitat, no us sembla bé?...

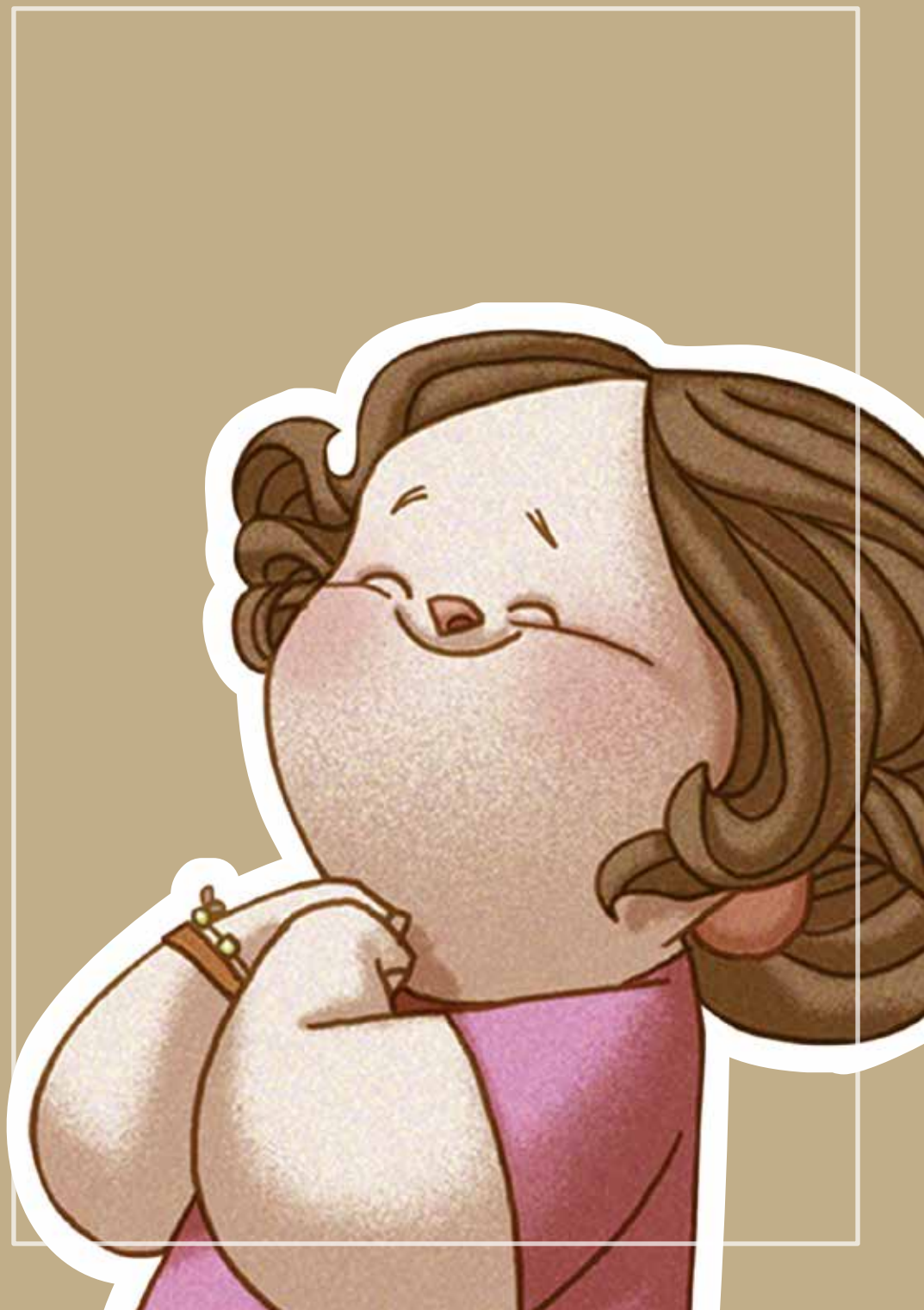
PUNT NÚMERO QUATRE: "els diners". ESTIC FINS AL PIRRI DE SENTIR A DIR QUE, SI NO TENS DINERS, NO POTS FER LES COSES... NO NI POC!

Com que jo no tenia diners per a comprar els regalets que es donen, vàrem estar al casal de la Falla un fum de vesprades treballant amb fils, cordetes, botons, i un miler de cosetes de fer bijuteria, i vàrem fer noranta mil polseretes de tot tipus, i collars superbonics. I per Nadal férem un mercadet, i les vàrem vendre a un euro i a dos. Va ser tan divertit. Ai, ens va passar de tot... Com que era la primera vegada que féiem penjolls, i hi havia coses que no

teníem controlades, vàrem ficar un pedralot tan gran en un collar, que la pobra dona que el va comprar anava amb el cap endavant de tant com li pesava... Ai, és que no ho havíem fet mai, i quan fas les coses per primera vegada, pots caga... Ei, va, que no vull escriure paraulotes en el llibret de la Falla... No és que siga malparlada, és que, de vegades, pim-pam, pim-pam, m'ix una paraulota sense voler, com li passa a la tia Consuelo... Però la mestra m'ha dit que sempre, sempre, hi ha una paraula bonica per a explicar els meus pensaments i que només he de parar-me un moment a pensar-la... És que sóc molt atrotinada... I hi ha moments que em note com tinc tropesents pensaments amuntats al cervell que volen eixir tots alhora... A vosaltres no us passa que teniu tot el cap ple d'idees?... Per això també escric un diari al iaio, perquè escriure és superbo perquè isquen del cabet tots els pensaments i així el cervell fa lloc perquè noves les idees cresquen quan dorms. Ei, vosaltres escrigueu un diari?... Podríeu escriure'm una carta i contar-me com són els vostres diaris?... Si no heu escrit mai un diari, jo us dic com fer-ho: només necessiteu una llibreta... Ah, i un bolígraf, és clar, no ho escriureu amb la punta del nas!

PUNT NÚMERO CINCO: bé, això de fer les coses per primera vegada i que no isquen ben bé a la primera, no és cap problema. SI NO IX A LA PRIMERA, EIXIRÀ A LA SEGONA, O A LA TERCERA, ÉS IGUAL. EL QUE IMPORTA ÉS INTENTAR FER LES COSES. No han d'eixir bé o malament, han d'eixir, i prou. I també poden donar resultats diferents, i encara és millor. Jo sempre li ho dic a Naiat i a Carola, que tot igual, tot igual, és més avorrit que una processó de caragols. A Jaume també li ho dic... Ah, que vosaltres no conegueu encara a Jaume... Jaume és un amic que ha vingut nou enguany i que us presentaré un dia quan vaja

al vostre casal... Ei, ara que em recorde, és de veres que un any vàreu fer la falla infantil entre tots, i que li ficàreu molta pintura, i que després no es cremaven els ninotets perquè hi havia massa pintura?... Sabeu què?... Que enhorabona per fer eixa falla, i un aplaudiment ben gran!! Ben fet!!!! I sabeu què més?... Que, abans, les Falles es feien així. Les Falles eren casolanes i es feien arreplegant trastos vells que sobraven a les cases i a les tendes. Això m'ho explicà el meu cosí Toni Serrano, que em va apuntar a la Falla abans de nèixer. Ara hi ha artistes fallers que fan falles molt boniques, però abans no hi havia i ho feien així. Jo tinc un amic molt guai que és artista faller. Li diuen Ortifus i fa unes falles que al·lucines. Va plantar una falla tota de llits fa molts anys, i una altra plena de bancs en la Falla Na Jordana que es deia "Tirant lo Banc"!!! I eren tan boniques que s'han fet pel·lícules i tot d'eixes falles. Ortifus també és dibuixant, i m'ha regalat una vinyeta del dia de la meua presentació amb la cara toooooooooota bruta de xocolata. Ai, és que, a la presentació.... A la presentació... **A LA PRESENTACIÓ, ABANS DE FER EL DISCURS, EM VA ENTRAR MOOOOOLTA GANA, MOLTA. TENIA UN MAREJOL QUE NO VEIA NI EL MICRO! I M'HAVIA AMAGAT QUATRE MAGDALENES DE XOCOLATA A LES SINAGÜES,** en una butxaca secreta que m'hi havia cosit Manolita la brodadora. I mentre tocava la banda abans de parlar, que es va quedar un poquet a fosques l'escenari... Me les vaig menjar totes!!! I em vaig embrutar tota la cara de xocolata. I quan varen encendre els llums... Ai, quan encengueren els llums... Jo tenia tota la cara bruta de xocolata!!!! I ens vàrem riure molt, molt molt. I Ortifus, que estava a la primera fila, em va dibuixar amb la cara tota de xocolata. La mareta li ha ficat un marc de colors al dibuix d'Ortifus i el tinc penjat a la meua l'habitació. Ai, Maria, si tens fam en la presentació, menja rosquilletes, que no taquen!

Ostres, crec que en el punt número cinc m'hi he enrotllat massa... Vaig al punt número sis o es cremarà la Falla mentre llegiu la meua carta. I, a més, que hi ha escriptors i escriptors superbons que han d'explicar coses molt boniques en aquest llibret sobre la lectura... M'encanta el punt número sis!!!!!!

PUNT NÚMERO SIS: M'AGRADA MOLT LLEGIR. Ai, menjar m'agrada moltíssim. Sabeu què em passa?... Que, de vegades, vull llegir que tinc ganes d'acabar una història que tinc a mitges, però, si tinc gana, no puc llegir... He de pegar un mosset de pa amb oli i sal, o fer-me una talladeta de pernil, o de xoriço o un pastisset de moniato... És que està tot molt bo! M'agrada la xocolata, això ja ho he dit, com a Luz i Julia, de la vostra falla. I l'arròs caldós com a Lucia V, l'arròs amb bledes, l'arròs al forn com a Nahia, i el bullit, i les xulles com a Carla i l'entrecot com a Paula, la paella com a Rafita, Sofia, Gala, Maria, Andrea, Celia, Oriol i Carmen... I sabeu què m'encanta?... La pasta, m'encisa, com a Paula S, Balta, Ana, Maria, Fran, Alba, Lucia S, Ainara, Aitana i Candela. Menjaria a tota hora espagueti, macarrons, canelons, lasanya, tortel·lini, i ravioli!! Visquen els raviolis, que tenen un nom tan divertit que dius 'ravioli' i t'entren ganes de cantar òpera! La sopa coberta, i, i, i... I les coques de llanda, i els rotllets de Sant Blai... Ostres, i les xulles torrades, com a Carla. I, en acabar, mandarines, taronges, meló d'Alger o bresquilles. Molta fruita, com li agrada a Irene. I ja, amb la panxeta plena, em puc llegir un llibre sencer en una vesprada... I si ve el cap de setmana, vaig abans a la Biblioteca i Dolors em busca llibres amb més pàgines... Quan plou, m'encanta quedar-me a casa i llegir, llegir, llegir. Sabeu quantes històries viuen amagades als llibres?... I sabeu que eixes històries estan amagades

a les pàgines dels llibres esperant que les obriu i eixir de dins de les pàgines?... I sabeu quina cosa més?... Que si us quedeu tancats en un ascensor un dia i dugueu un llibre a la motxilla, no heu de patir per tindre bateria perquè els llibres no necessiten bateria!!! Ni piles!!!! Els llibres sempre funcionen!!! Visquen els llibres!!!! Ai, necessite un altre mos de panquemao per acabar aquest punt. Ui... Me l'he menjat tot ja?... Ni-no-niiiiii, ni-no-niiii... Crec que faré un viatge a la nevera a veure si queden flams... A veure quants punts he escrit: un, dos, tres, quatre, cinc, i sis. Sí, ja he fet tots els punts que volia fer. Només em queda demanar-vos una cosa: sigueu bones persones i lluiteu pels vostres somnis amb intel·ligència!!! Ah, i una altra cosa suuuuuuuperimportant: **GAUDIU MOLT DE LES FALLES DE 2018!!!** Molts besets!!! A-dé-uuuuuu!!!!

Ai, que no se m'oblida signar,

Empar ❤

© Fani Grande

València, desembre 2017

Carta d'Empar a la Comissió Infantil de la Falla El Mocador de Sagunt

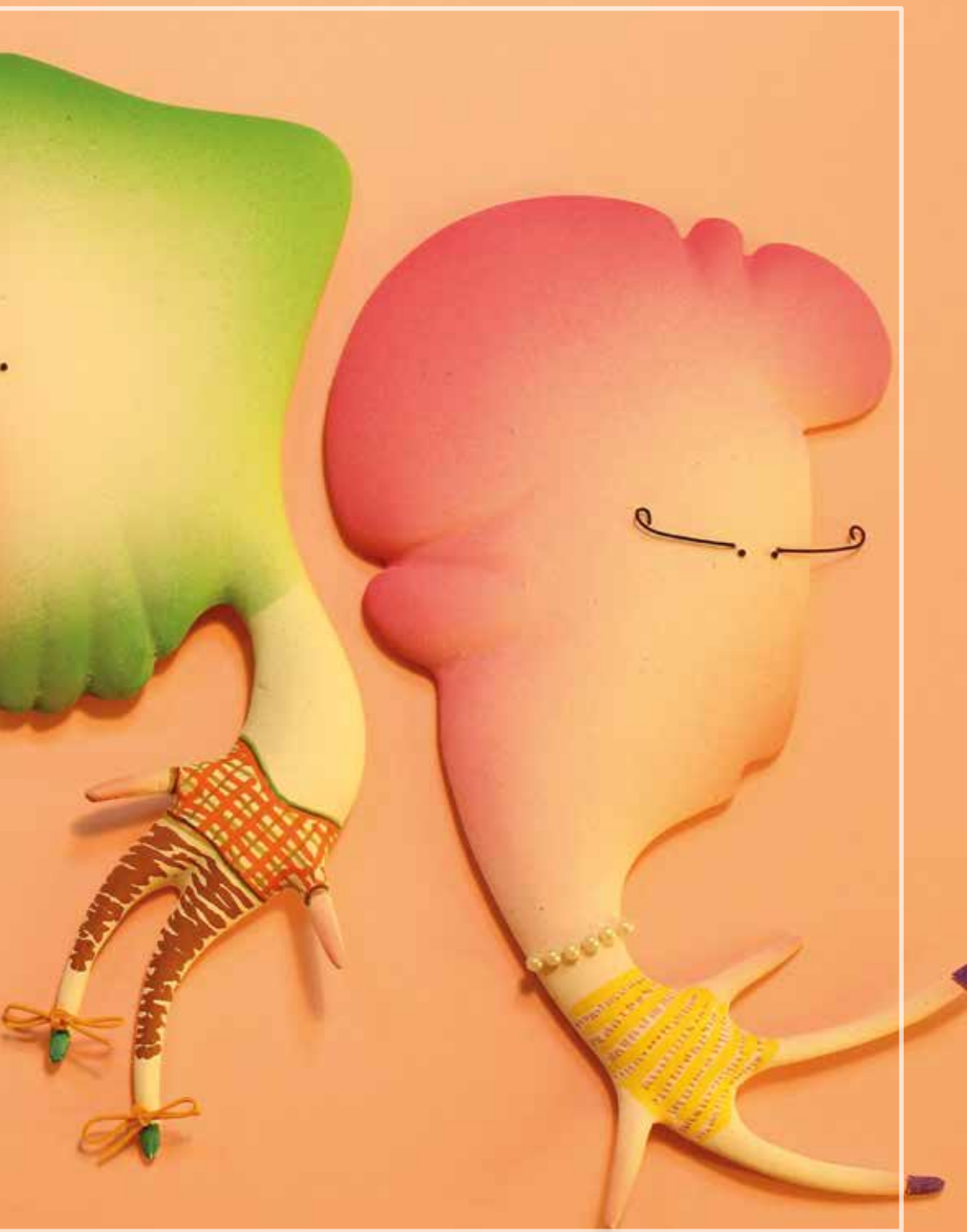
30

EL CANT DE TIRANT

Alba Fluixà Pelufo

Esriptora i poeta

Escolteu, xiques i xics,
la cançó del vostre amic
Tirant lo Blanch, que sóc jo
i que cante de tot cor:
Tot un món ple d'aventures
vos espera a les lectures,
on podreu trobar herois,
bruixes, mags, nanes i trolls,
prínceps, reines i animals
que xarren com tertulians.

EL MÓN ÉS UN MOCADOR

i replet de fantasia
és més bell i abellidor.
Contes, còmics i relats,
poemaris i rondalles
o clàssics universals.

Llig-ho tot sense control!

Dus els llibres a la mar.

Dus llibres a la muntanya

i també dus-los al parc.

LLIG LLIBRES AMB COMPANYIA!

Pares, mares, iaies, iaies,

germanes i germanets

gaudiran amb tu les planes

amb estima i gran plaer.

Per favor no oblideu mai

el que ha dit l'amic Tirant.

Que no us vulguen enganyar!

La lectura és cosa única,

divertida i funcional.

31

UN VESTIT DE VELLUT BURELL

Pepa Guardiola

Esriptora

L ES PRIMERES A ARRIBAR A LA GLORIETA FOREN ADRIANA I ESTHER. Segueren al banquet de costum i, sense dir ni pruna, obriren el catàleg de disfresses que els havien donat i es posaren a mirar-lo detingudament.

ADRIANA ASSENYALAVA AMB EL DIT UNA DE LES DISFRESSES I ESTHER ARRONSAVA EL NAS, POSAVA CARA DE FÀSTIC I NEGAVA AMB EL CAP. Adriana passava el full, assenyalava una altra figura amb el dit i de nou Esther repetia el gest i negava. Així fins a l'última pàgina.

—Doncs, ja no hi ha més modelets, tu diràs què fem? — preguntà mosquejada Adriana.

—Vam quedar que seríem originals. No podem vestir-nos amb disfresses de botiga de joguets com si anàrem a un carnestoltes infantil —respongué decebuda Esther.

Per darrere la font, aparegueren Agramunt, Felip, Abdil i Antònia. Venien corrent, Felip duia una revista a la mà, la ballava en alt com si fóra un trofeu.

—Ja ho tenim clar! Ja ho tenim clar! —cridava desvanit—. El meu germà m'ha deixat un còmic del Tirant lo Blanc, que tenia guardat. Hi ha un fum de vestimentes per triar i copiar.

Els cinc s'amuntegaren al voltant de Felip i es meravellaren amb les imatges de cada vinyeta.

—Mira, mira quina armadura porta eixe cavaller!

—I la capa que du el rei?

—Xe! Xe!, vaja vestit el de la princesa.

—Fixeu-vos, fixeu-vos!, el luxe d'esta desfilada!

Esther callava, premia els llavis i arrupia el front.

—I ARA QUÈ?, QUIN PROBLEMA VEUS?, NO SÓN DISFRESSES DE CARNESTOLTES —es queixà Adriana—. Són vestimentes de veritat o, millor dit, dibuixos que segur estan copiats de fotos d'aquell temps.

—En aquell temps no hi havia càmeres de fotos, ni tan sols sabien què era una foto —la corregí Esther.

—Vostè perdone, fotos no, però pintures sí —aclarí Abdil.

—No vos baralleu —Antònia intentà posar pau—, hem quedat amb el grup de teatre que no ens hem de vestir com a l'edat mitjana. Només cal posar-nos unes malles negres i un parell de peces que identifiquen cada personatge, més fàcil no pot ser.

—Sí, i quines peces triem per a cadascú? —Esther tornava a veure problemes.

–Jo espasa i un casc, ho tinc clar!, que vaig de Tirant – respongué Agramunt.

–Les espases les gastaven tots els cavallers –reclamà Abdil.

–Espases per als cavallers i joies per a les xiques, no? Ja estem com sempre, vosaltres de blau i nosaltres de rosa –es queixà Adriana.

–Tinc una idea, ANEM A LA BIBLIOTECA I PREGUNTEM A MARINA. ELLA SAP MOLT DE LLIBRES. Segur que n’hi ha algun amb il·lustracions ben boniques del Tirant i ens aconsella com vestir-nos –digué Antònia.

La colla va acceptar la proposta, necessitaven ajuda especial per representar com calia el teatret que havien escrit inspirat en Tirant lo Blanc.

A la biblioteca, Marina somrigué satisfeta en escoltar la petició de la quadrilla.

–Una consulta complicada la que em feu, però molt interessant. A mi m’encanta el Tirant i vos tiraré una maneta. Veniu amb mi.

Marina els dugué a una saleta plena de llibres valuosos, on no havien entrat mai perquè estava tancada al públic. Segueren en unes cadires de cuir negre posades en cercle i la bibliotecària parlà:

–Primer vull que em digueu quin personatge representareu cadascú.

–EL PERSONATGE DEL CAVALLER TIRANT ÉS MEU –digué cofoi Agramunt.

–JO SERÉ CARMESINA, la princesa de Constantinoble – respongué Adriana.

–JO ESTEFANIA, filla del duc de Macedònia i amiga de Carmesina – afegí Antònia.

–JO M'HE TRIAT DIAFEBUS, cosí i amic de Tirant, que l'acompanya en les seues aventures –intervingué satisfet Abdil.

–Doncs, JO FARÉ DEL COMTE GUILLEM DE VAROIC, el vell cavaller retirat a una ermita que explica a Tirant de què va l'ordre de cavalleria, i que en el nostre teatret fa de narrador –contà orgullós Felip.

Com que Esther callava, Marina li preguntà.

–I tu de qui fas, d'Emperadriu, de la Viuda Reposada...?

–Volia fer de Plaerdemavida quan s'embarca amb Tirant cap a Àfrica, però eixa escena és complicada i no la podem representar. M'HA TOCAT SER L'EMPERADRIU, la mare de Carmesina –respongué seriosa Esther.

–És un personatge important, has d'estar contenta.

Marina es dirigí a una vitrina, agafà un llibre gruixut i digué:

—Este és un volum molt antic del Tirant lo Blanc. Està escrit en el valencià del segle XV que parlava Joanot Martorell. Així doncs, pareu esment, perquè vos serà difícil entendre més d'una paraula. Jo llegiré alguns paràgrafs on diu com vestien els personatges, i vos explicaré quina classe de roba era. Dibuixeu-los en la vostra imaginació i quedeu-vos amb allò que més vos agrade per a caracteritzar-vos.

La bibliotecària obrí el llibre, buscà pels primers capítols, mirà Felip i començà a llegir:

—“El comte se'n tornà en la sua pròpia terra, tot sol, ab los cabells llargs fins a les espatles e la barba fins a la cinta tota blanca, vestit de l'hàbit del gloriós Sant Francesc, vivint d'almoines...”

—Ho he entès molt bé! —crià Felip—, no m'expliques res, ja sé què em posaré.

Marina buscà per un altre capítol, mirà Agramunt i llegí:

—“E l'endemà Tirant se fon vestit ab un manto d'orfebreria. La devisa era tota de garbes de mill, e les espigues eren de perles molt grosses e belles, ab un mot brodat en cascuna quadra del manto qui deia: Una val mill e mill no valen una. E en la mà portava lo bastó d'or de la capitania”.

—Crec que jo també ho he entès —parlà Agramunt amb els ulls mig tancats com si estiguera veient el Tirant—. Porta un manto ple de joies, amb espigues brodades i la frase “Una val per mill e mill no

valen una" –posà cara de dubte i afegí–, però això de mill hauré d'investigar què és.

–Molt bé! –exclamà Marina–. Continuem. Va per tu Adriana. *"La Infanta estava en gonella d'orfebreria tota llavorada d'una herba que ha nom amorval, e ab lletres brodades de perles que entorn eren, e deia los mots: Mas no a mi."*

–Umm! –Adriana es gratà la barbeta cavil·losa–. No ho he entès massa, però jo també investigaré què era una gonella, i quina herba és l'amorval.

–Així m'agrada! És el torn d'Estefania, que té diversitat per escollir: *"les donzelles ixqueren totes vestides de domàs blanc, o de verd, de sedes, brocats o de xaperia. E portaven grosses cadenes d'or e fermalls d'or, ab moltes perles, diamants e pedres de gran estima"*.

–Ui! Claríssim. Ja voreu quina duquessa de Macedònia faig –exclamà Antònia.

–El de Diafebus és més difícil, a vore, Abdil, com t'ho fas, escolta: *"Diafebus ixqué en semblant manera, ab un jaseran de malla e les mànegues de franja d'or, e sobre lo jaseran una jornea de setí morat, e ab espasa cenyida"*.

Tots els ulls miraren seriosos Abdil.

–Difícil? –parlà Abdil–. Que poca imaginació que teniu! En una vesprada em faig l'equip, amb un jupetí vell del meu avi pintat d'esprai

daurat i una espasa de plàstic florada de paper de plata. Seré el cavaller més ben plantat de la cort.

—Me n'alegre. I ara escolteu qui ve: “*Ixqué l’Emperadriu tota de vellut burell vestida*”. Fàcil, no Esther?

Esther posà cara de pomes agres, vellut li sonava, però burell no ho havia escoltat mai.

—Oh! —cridà sorpresa Adriana—. Vestida de budell! No volies anar original, i tant que hi aniràs.

—He! He! —rigué Marina—, budell no, burell! Un vestit de vellut burell és...

—No cal que ho expliques —la tallà Esther—, jo també sé investigar. Em vestiré tota de vellut burell, encara que haja de buscar per tots els diccionaris i remoure el bagul de la meua rebesàvia.

El grup va riure a gust. **AMB LA INFORMACIÓ DE LA BIBLIOTECÀRIA NO ERA TAN COMPLICAT CARACTERITZAR-SE DE DAMES I CAVALLERS DEL TIRANT LO BLANC.**

Marxaren a casa amb el cap bullint d’idees sobre com confeccionar la seua vestimenta.

La representació del teatret del Tirant va ser unes setmanes després. Marina estava en primera fila i, ben entusiasmada, aplaudí més que no ningú. Ho feren de meravella, i el vestit de vellut burell causà sensació.

32

¡A L'ABORDATGE, GENT AVENTURERA!

Encarna Sant-Celoni i Verger i Margarida Castells i Criballès

Escriptores i traductores

Fa set anys ja que, el divendres més acostat al 30 de setembre –dia de sant Jeroni, traductor de la Bíblia i patró dels traductors–, a Alhora celebrem el Dia Internacional de la Traducció (DIT), i ho fem amb una llegida col·lectiva.

Durant tot aquest temps l'hem dedicat a una o més llengües o a un gènere (poesia, teatre, cinema, cançó...), i per fi, el 2017, a la literatura d'aventures, la mal dita 'literatura juvenil'; un goig compartit amb la trentena de jòvens entre 10 i 20 anys, alumnes de l'IES La Patacona, de l'IES Ferrer i Guàrdia, i d'altres bandes, que hi participà llegint fragments d'autoria ben diversa.

FA SET ANYS TAMBÉ QUE, APROFITANT L'ESTIU, PREPAREM A QUATRE MANS UN 'MANIFEST' PER A REIVINDICAR L'OFICI DE LES PERSONES DEDICADES A LA TRADUCCIÓ I DENUNCIAR UNA INVISIBILITAT QUASI ABSOLUTA; UN 'TEXT PROTESTA' QUE LLEGIM ABANS DE LA LECTURA PÚBLICA, COM A INTRODUCCIÓ A L'ACTE, I QUE COMPARTIM AMB VOSALTRES TOT SEGUÏT:

«Dues amigues estan mirant una pel·lícula d'animació de superherois, en versió original subtitulada, al sofà d'una casa. En la pantalla, el Central Park de Nova York. Al fons, s'hi veuen uns xiquets jugant amb espases de fusta i, en primer pla, una xiqueta, tota sola, plorant en un banc.

—¿Què et passa, xicotiua? —li pregunta Wonderwoman.

—No em deixen jugar a pirates —respon la xiqueta.

—¿I per què no?

—Perquè jo sóc xica i ells diuen que m'espere ací, que ja em salvaran.

—¡Ostres, com jo! —diu a l'instant una de les espectadores—. Sí, de petita, mentre completava l'àlbum de l'*Illa del tresor* o llegia un tebeo de *Sandokan*, i després d'haver vist *El capità Blood* d'Errol Flynn i *El pirata Crimson* de Burt Lancaster al cine del poble, no somniava en altra cosa que a ser... ¡pirata!, pirata de veres, com Long John Silver, el capità Flint o el Temible Burleta..., no pas a ser la 'nòvia' de cap pirata ni la 'xica' de la pel·lícula, no.

—Doncs, a mi —comenta l'altra—, això de solcar mars no m'atreia gens ni miqueta, a mi m'anava més la selva: de xicoteta volia ser... ¡Tarzan o cap de la gran nació sioux!

Així és. Fa igual si l'aventura —el joc— transcorre a la mar, en una selva o al pati d'una escola..., la veritat és que, tant fa 50 anys com en ple segle XXI, MOLTES CRIATURES CONTINUEN PLORANT, A SOLES, EN UN BANC PERQUÈ NO LES DEIXEN SER PIRATES DEL CARIB, FER BALLET, JUGAR A FUTBOL O DISFRESSAR-SE de supernena, posem per cas. I això vol dir que no han canviat tantes coses com ens pensem.

Bé, reprenem el fil. Aventurar és gosar, arriscar-se, exposar-se... *Audaces fortuna iuvat* ('La fortuna afavoreix els audaços'), clamaven els antics, ¿i qui, de jove, més o menys rebel, no somnia o ha somniat a llançar-se a l'aventura o a fantasiejar-la?... De l'Alaska d'Ullal Blanc a

la Gotland de Pippi Långstrump, de la jungla índia de Mowgli al París de D'Artagnan, d'un viatge de final de curs a Londres a un Erasmus a Islàndia... Aventures reals o literàries, recurrent mig món o sense moure's de casa, a cavall d'un llibre o a través de la pantalla: del cinema, de la consola, del mòbil o de l'ordinador. «Qui no aventura, no té ventura», diu la dita; com la venturosa aventura de traduir, de ser la primera persona a llegir una obra, de jugar a identificar-te amb qui l'ha escrita, de barallar-te amb les seues paraules i amb les teues, de ser l'adalil que fa que altres la puguen llegir.

HARRY POTTER, ROBIN HOOD, GULLIVER, EL CORSARI NEGRE, FRODO, ROBINSON CRUSOE, GUILLEM BROWN, GERONIMO STILTON, EL ZORRO..., ¡OH BENVINGUTS, PASSEU PASSEU, D'AVORRIMENTS EN FAREM FUM!...

¡Ai!, ¡perdó!, benvingudes sigueu també vosaltres –Jo March, Calpurnia Tate, Oksa Pollock, Katniss Everdeen, Matilda Wormwood..., i tu, Alícia –¡ausades que sí!– a aquest país de meravelles on sembla que *tutti quanti* parla valencià per art de màgia. Però no, a Alboraia fa set anys que sabem que, si us feu entendre en valencià, és perquè algú us hi ha traduït abans. Així és, algú s'ha encarregat de traduir Astrid Lindgren del suec, Jules Verne del francès, Emilio Salgari de l'italià, Mika Waltari del finès, Enid Blyton de l'anglès, Tonke Dragt de l'holandès..., si no, no els hauríem pogut llegir.

¡Aventureu-vos, doncs, grans i menuts!, ¡de la manera que siga! I recordeu sempre que, darrere d'un videojoc, d'una pel·lícula, d'una cançó, d'un llibre... que no s'hagen fet originalment en valencià o en qualsevol altra llengua que pugueu saber, sempre hi ha una persona o més, quasi invisible, que els ha traduït per fer-los nostres. I ara, a llegir s'ha dit!»

*Història i anàlisi
de les publicacions
infantils balleres.
El cas de Sagunt,
Gandia i Torrent.*

33

TIRANT DE XICALLA: EL CAS DE "EL MOCADOR"

Albert Lluca

AC L'Arxiu Camp de Morvedre

U N IMPULS NOU AL LLIBRET INFANTIL DOTANT-LO DE CONTINGUTS ENFOCATS A LA XICALLA, EN PARAL·LEL A UNA FALLA INFANTIL QUE "PARLE" UN LLENGUATGE DE XIQUETES I XIQUETES I QUE NO SIGA FETA PELS

I PER ALS MAJORS. Mirant açò les falles i les seues comissions han donant passos endavant per tal d'afrontar canvis, a voltes molt importants, dins de les dinàmiques falleres. Un exemple que sempre recorde, i açò és el que hi ha que fugir, d'una visita al museu faller de València quan Rubén Tello ens explicava el canvi de concepte en quan a les falles infantils en la dictadura franquista, les quals no pasaven per la "censura" i és quan les comissions utilitzaven aquestes per fer la crítica lliure que no podien fer en la falla gran.

Des e fa uns anys hi ha una aposta clara per poder aproximar la "falla" com a concepte als més menuts i poder aportar un valor afegit al pertànyer a la "falla" i ser part d'ella. Un poquet recordant la dècada dels trenta quan comencen a construir les seues pròpies falles i a fer els seus llibrets de falla (la xicalla), gràcies al concurs convocat per LOS CHICOS, suplement infantil d'El Mercantil Valencià (actual Levante-EMV). La llibertat creativa dels xicotets es va mantindre en els quaranta promoguda pel concurs de Vicente Ros Belda en Ràdio València. Però, en 1955 (segons el reglament de Junta Central Fallera), les comissions infantils van haver de passar a adscriure's a una comissió adulta, que publicarà el llibre infantil, encara que sense la implicació directa dels mateixos protagonistes. Les falles han evolucionat a base d'imposicions, a base d'accions sobrevingudes tant per part dels Ajuntaments, Junes Locals i Generalitat Valenciana.

El Mocador, com a cas d'èxit i altres falles, han sabut implicar de manera efectiva a la xicalla en el procés creatiu de la falla, des de la concepció –guió- del monument, al desenvolupament de tallers que marquen un abans i un després de la percepció de la Falla com a únic agent festiu passant a un agent cultural i inclús educatiu. Molts han sigut els premis que han rebut els xiquets i xiquetes de la falla el Mocador en quant al premi de narrativa que organitza Federació Junta Fallera de Sagunt i estos han sigut publicats en el llibret de la Falla donant-li una importància més en la confecció del sentiment faller de la xicalla.

LLETRES A MORVEDRE

LA LITERATURA JUVENIL/INFANTIL I LA SEUA PRODUCCIÓ A SAGUNT I LA SEUA COMARCA SEMPRE HA EXISTIT. Per exemple tenim els casos de Maria Josep Picó, Sento Llorell i Manolo Civera, David Navas, Pepe Fuertes i Teresa Cebrián, Ruth M. Lerga, Alberto Torres, Olga Salar, entre d'altres.

És més, durant sis edicions l'Ajuntament de Sagunt organitzava el tradicional certamen literari de Sagunt Goma de Nata.

Així, les diferents categories establides en aquest concurs es repartien entre narrativa breu en castellà i en valencià, així com poesia breu en castellà i en valencià, també.

Aquest certamen se celebrava de forma anual al municipi de Sagunt, hi podia participar qualsevol persona resident a la Comunitat

Valenciana que tinguera l'edat compresa entre 14 i 20 anys. A més, els guardonats rebien també una quantitat monetària en el moment del lliurament dels premis, i després havien d'esperar el temps necessari al fet que el seu relat o poesia isquera a la llum al costat dels premis d'anys anteriors o posteriors.

PER ALTRA BANDA, I NO DE MANERA EXCLUSIVA, EL CONCURS DE PREMIS LITERARIS "CIUTAT DE SAGUNT" NO TENEN CAP RESTRICCIÓ QUANT A LA TEMÀTICA I EL PÚBLIC OBJECTIU, això doncs, la dotació econòmica és de 12.000 euros, repartits en 6.000 euros per al XIX Certamen de Narrativa "Ciutat de Sagunt", 3.000 euros per al XX Poesia "Jaume Bru i Vidal" i 3.000 per al XIV Teatre "Pepe Alba".

El Gabinet de Promoció del Valencià de l'Ajuntament de Sagunt realitza des de 1997 una convocatòria pública anual del concurs dels premis literaris "Ciutat de Sagunt", amb l'objectiu de fomentar la promoció i creació literària i cultural en valencià.

Es podran presentar als premis qualsevol escriptor o escriptora amb tots els treballs que considere oportuns. Les obres participants en aquests premis han de ser originals, inèdites i escrites en valencià, i no poden estar guardonades en qualsevol altre certamen. També s'han d'abstenir de participar en el mateix gènere les persones guanyadores del premi en la convocatòria anterior de "Ciutat de Sagunt".

DES DE 2010 EL DIARI, EN LA SEUA EDICIÓ COMARCAL, LEVANTE EMV PROPOSA UN CONCURS DE MICROCONTES QUE PRETÉN

ESTIMULAR LA CREACIÓ LITERÀRIA ENTRE ELS MÉS XICOTETS.

En la seua primer edició el tema triat va ser el Medi ambient, i han passat per l'aigua, mar, etc. En este sentit poden participar tots els alumnes que cursen els seus estudis de 3º a 6º de Primària en col·legis del Camp de Morvedre i els textos del qual complisquen els requisits. Ambdues llengües, s'admetran textos originals i inèdits redactats en valencià i castellà. Els originals no hauran de sobrepassar les 75 paraules.

Pel que fa a matèria de literatura juvenil i infantil relacionat amb les falles, **LA COMISSIÓ DE SAGUNT, FALLA SANTA ANNA, CONVOCA DES DE 2015 ELS SEUS PREMIS AL MILLOR CONTINGUT DIDÀCTIC I CULTURAL DIRIGIT AL PÚBLIC INFANTIL PUBLICAT EN UN LLIBRET DE FALLA;** es tracta d'un reconeixement la quantia econòmica del qual ascendeix a 400 euros, 200 d'ells per al premi Santa Anna, obert a totes les comissions falleres de la Comunitat Valenciana, i els diners restants per al guardó Josep Maria Francés Duato, restringit únicament a les falles de la comarca del Camp de Morvedre.

Els continguts didàctics i culturals que han de presentar les falles que vulguen participar en aquest concurs poden tindre forma de conte, article, poema, amb un mínim de 25 versos sense explicar l'explicació de la falla, activitats dirigides als xiquets, jocs, textos teatrals breus, etc., tots ells relacionats amb la temàtica de la comissió infantil.

Enguany **L'ASSOCIACIÓ CULTURAL FALLA PLAZA RODRIGO DEL PORT DE SAGUNT ORGANITZA LA I EDICIÓ DEL PREMI CÉSAR**

**AUGUSTO SANZ FAUS ON ES PREMIARÀ EL MILLOR POEMA
SATÍRIC ESCOLAR DEL MUNICIPI DE SAGUNT.** L'Associació Cultural

Falla Plaza Rodrigo del Port de Sagunt, en col·laboració amb la llibreria Arco i llibreria El Puerto, ha organitzat aquest premi literari va destinat als xiquets que durant enguany cursen 5° i 6° de Primària en els col·legis de la localitat i 1° i 2° de la E.S.O dels instituts.

Les bases s'han fet arribar als centres educatius per part de la comissió, i cal destacar d'elles que el concurs tracta de fer poemes criticant sempre en to no despectiu per part dels alumnes les manques que troben en la ciutat així com les coses que observen que no es fan bé en ella.

Els poemes que realitzen han de tenir una extensió entre 8 i 40 versos, en llengua valenciana. Els guanyadors rebran a part d'un diploma acreditatiu, un regal gentilesa de les llibreries col·laboradores, mentre que les obres que siguen seleccionades com accèssit, tindran un diploma acreditatiu.

Fora de Morvedre, però també amb participació, si volen, de les falles de la comarca morvedrina, **LA FEDERACIÓ LLETRES FALLERES, I EN EL SEU NOM L'ASSOCIACIÓ CULTURAL COMISSIÓ D'ESTUDIS FALLERS DE TORRENT (COMFET)**, amb la col·laboració de Junta Local Fallera de Torrent i el patrocini de l'Ajuntament de Torrent, **CONVOQUEN EL PREMI COMFET AL MILLOR CONTINGUT INFANTIL EN UN LLIBRET DE FALLA DE LA COMUNITAT VALENCIANA**, amb l'objectiu de premiar el treball que fan les comissions falleres en els llibrets en la promoció de l'ús del valencià.

El present premi té com a finalitat reconèixer la qualitat dels continguts i disseny des del punt de vista pedagògic, didàctic i cultural en l'aparat infantil del llibret o llibret infantil independent editat per les comissions falleres. La concepció global dels treballs presentats han de dirigir-se a un públic infantil (faller o no faller).

Es valorarà la coherència global de la proposta que ha d'estar relacionada amb la temàtica infantil de la falla del present exercici, des del punt de vista del disseny (presentació dels representants, comissionats, etc.) i del contingut, que obligatòriament ha d'incloure l'explicació de la falla infantil.

Es dona plena llibertat per triar la tipologia textual desitjada o conjunt d'elles en l'explicació de la falla i/o articles que conformen el llibret infantil (narracions breus, poesia, teatre, joc escènics, cal·ligrames, reportatge d'investigació, notícia, article d'opinió, crònica, anunci, còmic, etc.). Este premi el va guanyar en la seua primera edició la Falla La Marina de Port de Sagunt.

SI MIREM LES MACRODADES DE LA VENDA DELS LLIBRES INFANTILS I JUVENILS, TORNEN A CRÉIXER DESPRÉS DE TRES ANYS DE CAIGUDES.

En 2014 el mercat va facturar 275 milions d'euros, un 3% més que l'any anterior, segons l'últim informe sobre el mercat editorial a Espanya de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya. L'augment ve després d'una reducció de vendes del 9,8% l'any anterior (de 296 milions en 2012 a 267 en 2013) i una caiguda del 12% entre 2012 i 2011. La literatura per a menors torna a demostrar la seua resistència pel que fa a la d'adults, que l'any passat va facturar

un 4,6% menys (de 468 a 447 milions). Els experts consultats apunten diversos motius: que la lectura és considerada pels pares com un element formatiu, la tasca de les editorials als col·legis i les noves apostes de les empreses, que han optat per diversificar la seua oferta davant el desgast de les sagues i la fantasia.

PERÒ NO SOLAMENT HA CRESCUT EL NOMBRE D'EXEMPLARS VENUTS, SINÓ TAMBÉ EL DE PUBLICATS.

En 2014 es van editar 16.279 títols, segons dades de l'agència de l'ISBN, mentre que en 2013 van ser 10.675. El sector editorial espanyol en general va publicar en 2014 un 2,5% menys que l'any anterior. Una de les claus és la varietat de les temàtiques. "Les editorials han optat per ampliar el seu catàleg atenent tot tipus de gèneres i difuminant l'habitual dicotomia dels últims anys entre la ja desgastada tendència fantàstica i la narrativa realista de sempre", afirma l'especialista en literatura infantil i juvenil Victoria Fernández en l'Anuari Iberoamericà sobre el llibre infantil i juvenil de 2015 editat per la fundació SM.

Com a conclusió podem dir que **EL FOMENT PER PART DE L'ADMINISTRACIÓ DE L'EXCLUSIVITAT DE LA LITERATURA JUVENIL I INFANTIL NO EXISTEIX A SAGUNT I LA SEUA COMARCA, PERÒ QUE NO SE LI TANCA LA PORTA. EN CANVI L'APOSTA CLARA PEL FOMENT DEL LLIBRE INFANTIL PER PART DE LES FALLES QUE GENEREN PREMIS ÉS UNA BONA APORTACIÓ CAP A LA PRODUCCIÓ D'EIXE CONTINGUT I LA POSSIBILITAT QUE PUGA SER UNA COSA MÉS COM POT SER LA PUBLICACIÓ D'UN LLIBRE POSTERIORMENT.**

34

FORMULAR PREGUNTES, ASSAJAR RESPOSTES

Vicenta Llorca

Associació d'Estudis Fallers (ADEF)

Tractar un tema com el proposat per l'equip de redacció del llibret de l'AC Falla El Mocador, és a dir, LITERATURA INFANTIL I JUVENIL FALLERA A LA SAFOR, se'm presenta com un repte encoratjador no exempt d'interrogants i dubtes.

Per iniciar la qüestió, observaré que LA POSSIBLE PRODUCCIÓ FALLERA AMB VALOR MÉS O MENYS LITERARI ADREÇADA AL PÚBLIC INFANTIL REALITZADA A LA COMARCA DE LA SAFOR NO DIFEREIX, AL MEU PARER, DE LA RESTA, és a dir, d'aquella que es du a terme en altres comarques on es publiquen llibres de falles. Per aquest motiu tractaré aquest assumpte *literatura infantil i juvenil fallera (LIJF)* de forma general, des de la perspectiva i l'experiència que em permet el fet d'haver participat durant molts anys en la redacció i realització de llibres de falles.

En què consisteix? Qui la produeix? Qui n'és el receptor? Quins en són els objectius? On es publica? Existeix una producció fallera feta per xiquets o la fan els adults? Si existeix, és tan efímera com el monument que es crema? Fins a quin punt hem d'implicar-nos en projectes que mai no saben per quin camí s'adrecen? I es podrien plantejar més i més qüestions.

DARRERAMENT HAN APAREGUT DIGNÍSSIMES PUBLICACIONS FALLERES ADREÇADES AL PÚBLIC INFANTIL, com *Empar la fallera major* de Fani Grande, *La fallera calavera* d'Enric Aguilar, per esmentar-ne algunes. No em fixaré en aquests tipus d'edicions, que es poden trobar en els aparadors de llibreries i biblioteques a l'abast

de tothom i que s'han de llegir amb mirament. Centraré l'atenció en les publicacions que apareixen any rere any en els llibres de falles, creacions generades, pense jo, per tres motius principals:

- El monument faller infantil com a objecte de creació literària.
- Produccions escrites per xiquetes i xiquets en l'entorn escolar amb motiu de la festa.
- Poemes i narracions escrites pels grans dirigides al públic jove.

Formular preguntes, assajar respostes que ens han de conduir a conclusions profitoses és l'objectiu d'aquest article.

ÉS EL MONUMENT FALLER OBJECTE DE CREACIÓ LITERÀRIA?

Entenem el monument faller com un conjunt de ninots que representen escenes i personatges de ficció transmissors de missatges, nascut arran de la preocupació artística de qui el crea, és a dir, l'artista faller que facilita un món per interpretar: **L'EXPLICACIÓ DE LA FALLA ÉS L'ESPAI IDEAL PER A LA FICCIÓ, LA IMAGINACIÓ I ELS SOMNIS.**

Escrita en vers o en prosa, farcida de sàtira i humor l'explicació de la falla ofereix al lector la possibilitat de passar de ser un simple espectador a formar part activa integrada en la falla. La falla infantil esdevé objecte literari entés com a element facilitador d'una manifestació literària i lingüística, perfecta combinació d'imatge i text que transmet allò que els ninots representen. Al escriure els ninots amb tinta de literatura, es transformen en personatges literaris

que entren en contacte amb la fantasia i construeixen històries. La falla infantil pot actuar mitjançant l'explicació com a transmissora de valors ètics, morals, de compromís i solidaritat que no podem obviar. El públic infantil ha de sentir-se integrat en el procés d'interpretació d'allò que anuncien els cartells i del que s'explica en el llibre. Si es produeix la simbiosi perfecta entre l'ànima creadora de ficcions i la lectora, assistim a un acte, un fet literari innegable.

SÓN LITERATURA LES PRODUCCIONS ESCRITES PER XIQUETES I XIQUETS A L'ESCOLA AMB MOTIU DE LA FESTA?

Les falles posseeixen components que, conduïts a l'escola, són utilitzables didàcticament per a treballar determinats continguts escolars, i ens **INTERESSA DESTACAR L'ÚS DE LA LLENGUA COM A ELEMENT INDISCUTIBLEMENT APROFITABLE, JA QUE EL VALENCIÀ HA ESTAT SEMPRE PRESENT EN LA FESTA.**

Si considerem que les llengües no s'aprenen només en classe de llengua sinó així mateix quan s'empren per fer activitats diferents, ens trobem davant d'una bona ocasió per treballar una unitat didàctica on s'integren totes les àrees del coneixement. Accions relacionades amb la festa de les falles tenen sempre un gran atractiu per a l'alumnat i el professorat i és així com a les escoles els projectes fallers es generen al voltant de la resolució de problemes matemàtics relacionats amb la festa, disseny i elaboració dels monuments, anàlisi de les tradicions, concursos de narrativa i poesia, és a dir, el tractament didàctic de la festa amb la finalitat d'aprofitar les falles i aconseguir rendiment educatiu a les escoles.

Viure plenament una aventura d'acord amb les circumstàncies que t'envolten activen les qualitats que cadascú porta dins. Les falles són un bon motiu per fer posar en marxa les possibilitats creatives de xiquetes i xiquets i no se n'ha de desaprofitar l'ocasió.

La vessant que ens interessa destacar és la referida a les produccions escrites per l'alumnat amb motiu de la festa. EL SEGON TRIMESTRE ESCOLAR ÉS UN BON MOMENT PER A FER-HO, PER A MOTIVAR I CONVOCAR CONCURSOS DE REDACCIÓ I POESIA, com estan fent amb molt d'encert algunes comissions falleres que, any rere any, posen en contacte la comunitat educativa i les falles tractant d'impregnar de falles el treball de classe.

Esmentaré com a exemple el Concurs de Narrativa Infantil de la falla de Corea de Gandia.

POEMES I NARRACIONS ESCRITES PELS GRANS DIRIGIDES AL PÚBLIC JOVE

LES COMISSIONS FALLERES ES TROBEN EN UN VERTADER PROCÉS DE MILLORA DE LA QUALITAT ESTÈTICA I LITERÀRIA DELS LLIBRES DE FALLA. En la seua recerca tracten d'aconseguir els i les millors escriptors/res per a les publicacions anuals que apareixen en el llibre: l'explicació de la falla, poemes a les falleres, articles, monogràfics, i DEDIQUEN ESPECIAL ATENCIÓ EN ALGUNES COMISSIONS AL LLIBRET INFANTIL, per tal de fer entendre als joves que la falla és alguna cosa més que el monument i quatre dies de festa.

RELATS I POEMES ESCRITS PER PROFESSIONALS SÓN UN OBSEQUI D'AUTORS I AUTORES DESTACATS EN EL MÓN DE LA LITERATURA INFANTIL QUE ESCRIUEN PENSANT EN LES XIQUETES I ELS XIQUETS, I FAN SERVIR LES FALLES COM A OBJECTE DE PRODUCCIÓ LITERÀRIA.

Resulta interessant destacar la varietat de temes que poden aparèixer en els textos: contes amb propòsit reivindicatiu i solidari, conseqüències mediambientals de les falles, trames detectivesques, somnis i fabulacions vestits de poesia.

Les persones que estem contínuament en contacte amb xiquetes i xiquets els hem de convidar a la pràctica de la lectura i a tindre una actitud positiva cap als llibres, i arran d'això ha de nàixer l'afició i el gust per la lectura i l'escriptura.

EDUCADORS, FAMÍLIES, ASSOCIACIONS FALLERES, BIBLIOTEQUES, ETC., HEM D'ACTUAR COM A ENS FACILITADORS DE L'HÀBIT LECTOR, faedors del gust per l'escriptura per aconseguir que els joves siguin posseïdors d'un esperit cada vegada més crític, més comprensiu, més obert i més participatiu.

Hem formulat preguntes, hem assajat respostes: **SI TU LLEGEIXES, LLEGIRAN: SI TU ESCRIUS, ESCRIURAN.** La falla es crema, la lletra impresa queda per a sempre com a testimoni de la falla no cremada.

35

LA LITERATURA INFANTIL EN ELS LLIBRETS DE FALLA DE TORRENT

Boro Císcar

AC Comissió d'Estudis Fallers de Torrent (COMFET)

La literatura infantil en els llibrets de falla de Torrent, igual que en altres poblacions, ha hagut d'anar obrint-se pas a poc a poc en la història i evolució dels llibrets fins a trobar el seu propi espai. **LA PECULIARITAT QUE TROBEM A TORRENT**

ÉS LA PUBLICACIÓ DEL PRIMER LLIBRET DE LA POBLACIÓ EXCLUSIVAMENT D'UNA FALLA INFANTIL.

En 1944 solament es plantà una falla, la de la comissió Plaza del Caudillo, actual Falla La Plaça. Amb prou faenes havien passat cinc anys des del final de la Guerra Civil i les falles començaven a ser una realitat a Torrent sota la fórmula de comissions falleres, tal com actualment les coneixem. **ANTERIORMENT, DES DE 1900, DATA EN LA QUAL ES TÉ CONEIXEMENT DE LA PRIMERA FALLA A TORRENT, TOTS ELS MONUMENTS ALÇATS HAVIEN SIGUT D'INICIATIVA VEÏNAL, FAMILIAR,** i alguna joia individual com la falla infantil de Vicent Pallardó de 1933, qui amb 15 anys va elaborar un petita falla infantil en el temps lliure que li deixava la seua jornada laboral i la va exposar a la porta de sa casa en el carrer de l'Església. No tenim constància gràfica d'esta falla i desconeixem si va ser acompanyada d'algun escrit imprés; solament el testimoniatge oral, que va ser l'admiració dels veïns i altres persones que es van acostar a visitar-la, tota una premonició de qui arribaria a ser un dels artistes fallers més grans.

LA PRIMERA COMISSIÓ FALLERA DE TORRENT ES FUNDA EN 1942; un grup de veïns de la Plaça Major prenen esta iniciativa i així naix la Falla de la Plaza del Caudillo. Solament es planta una falla gran i en el llibret de la falla no hi ha cap referència a comissió o falla infantil.

És més, **NO ES VA PROCLAMAR NI FALLERA MAJOR**, ja que van ser nomenades cinc falleres com a falleres d'honor entre les dones de la comissió.

A l'any següent, 1943, la Falla de la Plaza no planta cap monument però es funda la Falla de la Avenida Mártires, actual Falla L'Avinguda, que tampoc elabora una falla infantil. Durant estos anys és curiós com es van formant les comissions en la població i no tots els anys veiem falles plantades, ja que una vegada fundada la comissió el que es feia és esperar, a pocs dies abans de la festa de Sant Josep i veure si hi havia possibilitats econòmiques de plantar falla; en cas que no fóra així, la comissió deixava passar l'any fins al següent, però les comissions continuaven en funcionament. Esta tònica va estar present fins al 1955, data en què comencen totes les comissions a plantar de forma contínua tots els anys. Segons això, la Falla de la Plaza és la que retorna eixe any, també amb una sola falla major, però és en este exercici que **APAREIX EL PRIMER LLIBRET DE FALLA INFANTIL QUE HEM COMENTAT A L'INICI D'ESTE ESTUDI**.

El llibret correspon a la falla infantil del Carrer de Cambrils, i és l'únic testimoni gràfic que a data de hui tenim d'esta falla. Sabem que no correspon a cap comissió, ja que és el primer i últim. Es tractaria d'una falla infantil d'iniciativa veïnal, i més concretament d'una família. El llibret és un tríptic de 140 x 73 mm, imprés a dos cares. Segons la informació que ens aporta, veiem que la falla va ser elaborada per dos joves, però no s'indica el seu nom. El text del llibret no fa cap referència a la falla en si, per la qual cosa desconexem l'argument o descripció de la falla. El contingut versa irònicament

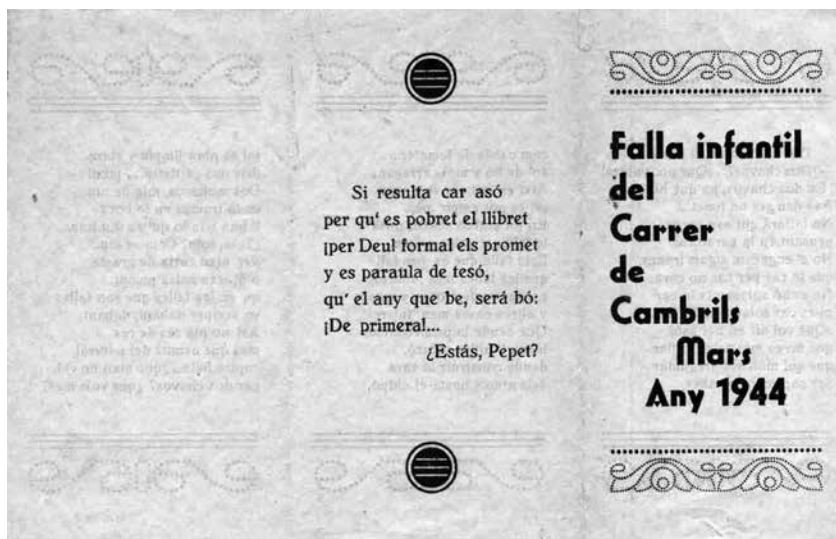
sobre el preu i la qualitat del llibret, i així podem veure ja des de l'inici que es dubta del seu valor:

Dos chavos, val el llibret-
-¿Dos chavos?...¡Què poc valdrà!
En dos chavos , pa que hia?
Asó deu ser un timet...¹

Per la informació que aporta el text del llibret, la falla va ser elaborada per dos joves, dos «moñacos», i el llibret va ser encarregat a algun adult que els va ajudar a elaborar-lo. Hi veiem com l'autor ens parla de com ha de ser una falla amb la seua crítica i càrrega satírica, i en forma de burla ens diu que esta falla són còpies d'obres d'art elaborades per estos dos «moñacos».

Tot es obra limpia y clara
Dels dos ¿artistes?...¡així!
Dos moñacos, mig de niu
En lo tramús en la boca
L'han feta lo qu'es diu tota...
¿Tota, tota? Com se diu.
Per això carix de gracia
O d'eixa salsa picant
Qu'en les falles que son falles

1. Anònim (1944): Falla infantil del Carrer Cambrils (Arxiu Municipal de Torrent).

Va sempre dabant, dabant.
Así no hi ha res de res
Mes que asunts del natural
Copies fiels...¿que això no val
Per dos chavos? ¿Que vols mes?

El tríptic tanca en la seua contraportada amb set versos al·ludint a un tal Pepet, justificant el preu del llibret i comprometent-se al fet que l'any següent serà de millor qualitat: «De primera».

Si resulta car això
Per qu'es pobret el llibret
¡per Deu formal els promet
Y es paraula de tesó
Qu'el any que be, serà bo:
¡De primera!
¿Estás, Pepet?

Amb les poques dades que aporten el llibret i les circumstàncies en les quals va arribar a les nostres mans, podem aventurar-nos a discernir una mica més sobre esta falla. En primer lloc, el nom de la falla és de gran tradició per a la història de les falles de Torrent, ja que es tracta de la falla del Carrer de Cambrils, lloc on es va plantar la primera falla de la població en 1900. El carrer de Cambrils ja no existeix, ja que correspon a l'actual Verge de l'Olivar. Tradicionalment, este carrer s'anomenava «carrer del Pi», i arran de l'accident ferroviari de 1907 en la riera de Riudecanyes, entre les poblacions de Cambrils i Mont-roig, en el qual van morir set membres de la família Baviera de

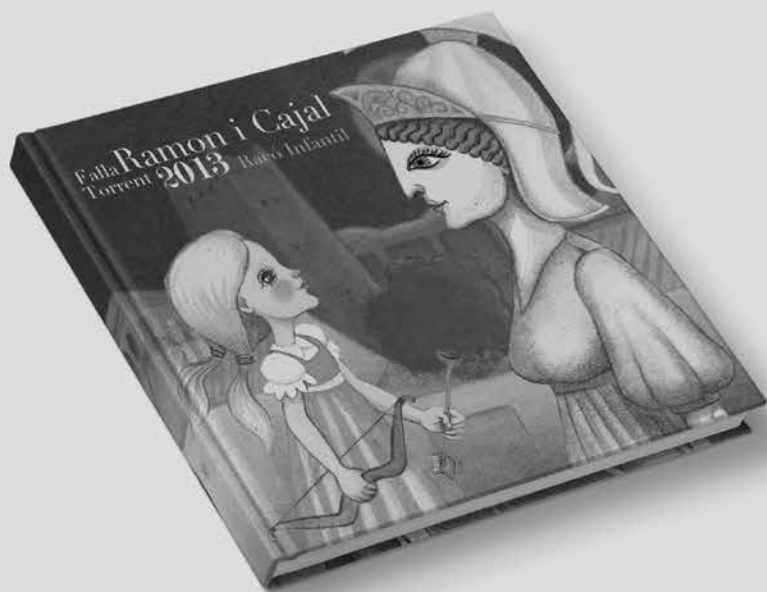
PRIMERA FALLA INFANTIL D'UNA COMISSIÓ EN TORRENT. FALLA PLAÇA DEL CABDILL, 1949.

Torrent, se li va donar el nom de carrer de Cambrils, en agraïment a la població que va ajudar en tal fatídic fet. AIXÍ, VEIEM COM TOTES LES PRIMERES FALLES DE TORRENT ES PLANTEN EN ESTE PUNT, EL PRIMER LLIBRET DE FALLA DE LA POBLACIÓ ÉS LLIBRET EN LA EXPLICACIÓ Y RELACIÓ DE TOT LO QUE CONTÉ LA FALLA DEL CARRER CAMBRILS 1928.²

Esta falla de 1928, igual que el llibret, va ser elaborada per Miquel Mora Muñoz, qui amb la seua dona Maria Lerma i els seus cinc fills van fer els ninots, modelant i vestint les figures. El llibret de 1928 i l'infantil de 1944 van ser donats pels descendents de Miquel Mora a l'Arxiu Municipal de Torrent, segons conta José Ramón Sanchis, bibliotecari arxiver de l'Ajuntament de Torrent, la qual cosa ens porta a la conclusió que els autors de la falla infantil de 1944 i del seu llibret són membres de la família Mora.

Cinc anys després, en 1949, apareix la primera comissió infantil en la Falla de la Plaza, que nomena Enriquito Mora Remohí com a primer president infantil. No hi ha constància de cap llibret o secció infantil d'esta falla. Eixe any són quatre les falles que es planten en la població: la falla major i infantil de la Plaça, una falla major d'iniciativa veïnal al carrer de Sant Josep, i curiosament una altra falla infantil al carrer del Beat Joan de Ribera, on un grup de sis joves planten una petita falla l'artista de la qual és V. Marqués, *el Blanco*.

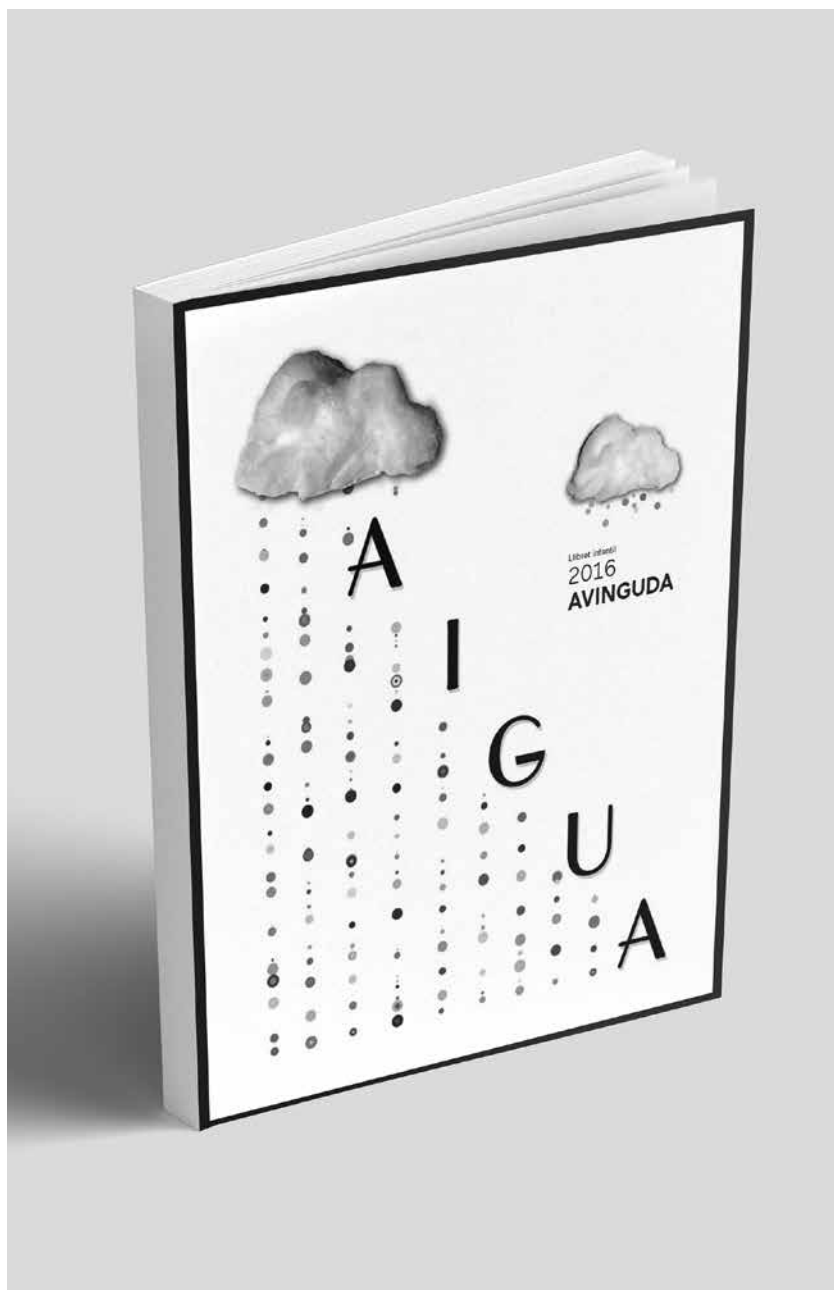
2. Mora Muñoz, Miquel (1928), Arxiu Municipal de Torrent.

Durant els anys a vindre, les comissions van alçant els seus monuments acompanyats en algunes ocasions de falles infantils, d'algunes de les quals ens han arribat testimonis gràfics, però que en els llibrets no s'esmenten. El nombre exacte de falles infantils d'esta època, tant de comissions com d'iniciativa veïnal, és desconegut, igual que de possibles escrits o seccions que hi puguem fer referència, ja que cada any es recupera alguna fotografia o document que ens van informant i completant la història fallera de la població. Cal tindre en compte que la falla infantil es concebia com el monument menor elaborat per als membres joves de la comissió, però molt allunyat de la importància i distinció amb què actualment la tractem.

Durant la dècada dels 50 del segle XX arriben a fundar-se sis comissions a Torrent, **FINS A 1957, DATA EN LA QUAL L'ENDERROCAMENT DELS MONUMENTS FALLERS PRODUÏT LA NIT DEL 18 DE MARÇ EN PROTESTA PER LA PROHIBICIÓ DE CELEBRAR BALLS EN LA POBLACIÓ PROVOCA LA PROHIBICIÓ D'ALÇAR FALLES A TORRENT DURANT 10 ANYS.**

L'única falla plantada de què tenim constància durant la prohibició la trobem en 1961: una falla infantil enfront del Mercat de Sant Gregori construïda per José Rodríguez Velert, *Tiroi*, membre de la Falla de la Plaça, que plantà el monument amb el lema «Dos dones i un pato, mercat», i representava una maqueta del Mercat amb dos dones i un ànec. No es té informació de cap llibret i la falla va ser cremada el dia 19 sense cap problema per part de les autoritats; fins i tot es va arribar a indultar un ninot.

Quan a la fi dels anys 60 els fallers tornen a sol·licitar a les autoritats la possibilitat de plantar falles, el primer intent d'este retorn ve de la mà d'una falla infantil que es planta en 1967 per un grup de veïns del carrer Ángel del Alcázar. Es tracta d'una falla espontània realitzada per Marino Aparicio Blasco, que va fer una rèplica de la Torre Eiffel i la va plantar en l'encreuament dels carrers Ángel del Alcázar i San Fermín. Esta falla infantil va ser el detonant perquè a l'any següent retornara l'activitat fallera a Torrent de la mà de les comissions de la Falla de la Plaza i la Falla Ángel del Alcázar.

A poc a poc, i durant els pròxims 50 anys, es van anar fundant les diverses comissions fins a arribar a la xifra actual de 29. Este procés va ser com un nou renaixement, ja que es repetia la història i veiem com les comissions començaven donant prioritat lògicament al seu monument major i gradualment van anar apareixent les falles infantils en anys posteriors a la fundació de cada comissió. De la mateixa manera, l'espai infantil en els llibret es va obrir pas.

Durant els anys 70, els textos dels llibrets parlen obligatòriament dels representants de la comissió infantil i de l'esbós del monument, però no en tots els casos. **A MITJAN DÈCADA COMENCEN A APARÉIXER LES PRIMERES SECCIONS D'«EXPLICACIÓ DE LA FALLA INFANTIL», UN TEXT BREU EN ALGUNS CASOS ACOMPANYAT DE VERSOS.**

Els anys 80 i 90 són els que van marcant una distinció en els llibrets entre la secció major i infantil, i van sorgint diverses denominacions que a poc a poc diferencien les seccions: «Nostra falleta», «Espai infantil», «Els infantils», «Espai faller infantil», «Racó infantil» i les primeres separacions clarament diferenciades de «Llibret infantil».

Les fotografies dels representants de la comissió infantil al costat de l'explicació de la falla i algunes poesies són la tònica dominant, i també algun passatemps infantil.

A partir dels primers anys del nou segle, quasi totes les comissions diferencien clarament en major o menor mesura les dos seccions: comencen a aparéixer els primers treballs i estudis que acompanyen la secció infantil. L'any 2002, la Falla Ramón y Cajal inicia este camí amb un breu homenatge al còmic valencià. **EL LLIBRET INFANTIL VA OCUPANT PROGRESSIVAMENT MÉS EXTENSÍO I LES ESCENES DE LA FALLA SÓN EXPLICADES INDIVIDUALMENT EN VERS, IGUAL COM EL MONUMENT MAJOR.**

L'any 2010, la Junta Local Fallera de Torrent convoca per primera vegada el «Premi al millor contingut infantil en un llibret de falla de Torrent», premi que durant set anys consecutius és atorgat a la Falla Ramón y Cajal. L'artífex d'este palmarés és José Fernando Andreu Mora, qui seguint la mateixa fórmula durant anys ha elaborat un llibret infantil totalment independent del llibret de la secció gran. L'estructura dels llibrets elaborats per José Fernando és la següent: partint de les seccions fixes com són la Fallera Major Infantil, Cort d'Honor i membres, poesies i explicació de la falla, s'articula un relat en què els protagonistes són membres infantils de la comissió, i com a personatges destacats els representants d'eixe any de la comissió infantil, fallera major i president. El relat gira al voltant de la temàtica de la falla de l'exercici en curs i els personatges s'embarquen en una aventura acompanyada d'explicacions en llenguatge de fàcil comprensió que sempre tenen un missatge educatiu que enalteix

valors cívics i socials. També trobem referències a la història local de Torrent i fins i tot de la comissió. Tal vegada la fórmula no siga perfecta, però l'objectiu de l'autor era que els membres de la comissió llegiren el seu llibret i que el sentiren com a propi. I així ha sigut, ja que en aparéixer molts d'ells reflectits en el relat ha fet que durant anys s'esperara la publicació per part dels membres de la comissió infantil. D'entre els llibrets publicats destaca el de l'any 2013, «Les guerres de la Pau», il·lustrat per l'artista José Luis Campillo.

En 2015, la Comissió d'Estudis Fallers de Torrent (COMFET) es planteja L'ORGANITZACIÓ D'UN PREMI QUE RECONEGUERA EL MILLOR LLIBRET INFANTIL DE TOTES LES FALLES EN L'ÀMBIT DE LA COMUNITAT VALENCIANA. Este projecte es fa realitat amb la primera convocatòria de l'any 2017. Un premi d'estes característiques comporta un gran treball d'organització i de difusió perquè tinga una resposta i participació reeixida per part de les comissions. La integració del premi dins dels premis convocats per la Federació de Lletres Falleres seria un èxit segur en participació, ja que la convocatòria anual d'esta federació és a hores d'ara la millor eina de difusió i organització de concursos de llibrets fallers. I així va ser: en la primera edició, 24 comissions van optar al premi que, amb el nom de Premi COMFET, reconeixia el millor llibret infantil de falla, atorgat en la primera edició a la Falla La Marina del Port de Sagunt.

Des de l'inici de la concepció d'este premi, una de les idees que tenia la COMFET en ment era que EL PREMI FÓRA PER A UN LLIBRET QUE EN REALITAT ESTIGUERA DESTINAT AL PÚBLIC INFANTIL DE LA COMISSIÓ. Per això, es decidí crear un jurat conformat per

dos especialistes docents que valoraren el contingut, l'originalitat, l'aportació didàctica i la correcció lingüística, un dissenyador que valorara la portada i el disseny del contingut, i com a novetat i membres destacats, tres xiquets i xiquetes que simplement valoraren al seu judici el millor treball. El resultat fou una experiència innovadora en què es va poder comprovar que no sempre el que a ulls dels majors és infantil resulta atractiu als joves.

L'alt nivell dels treballs presentats mostra la importància que cada vegada més té el llibret infantil en les comissions. A escala local vam poder veure llibrets com el de la comissió de la Falla de l'Avinguda de Torrent, que en eixe exercici havia guanyat el primer premi al millor contingut infantil de Torrent, i que presentava per segona vegada un llibret totalment separat del major.

vip

**VAL
ORS
PROFE
SSION
ALITAT**

36

PREMI ViP 2018, VALORS i PROFESSIONALITAT: FUNDACIÓ BROMERA

Reme Hervàs i Torres

Delegació Premi ViP AC Falla el Mocador

"Caminante no hay camino, se hace camino al andar, al andar se hace camino y al volver la vista atrás se ve la senda que nunca se ha de volver a pisar..."

**A VIDA NO ÉS MÉS QUE EL CAMÍ QUE ANEM FENT, LES
EXPERIÈNCIES QUE VIVIM, ELS SOMNIS QUE TENIM, ELS
OBSTACLES QUE SUPEREM..., ELS COMPANYS DE VIATGE
QUE ANEM TROBANT-NOS...** Uns ens alegren el passeig, uns altres el fan complicat i molts passen de llarg...

Però siga com siga el nostre camí i siguen com siguen aquells que el fan amb nosaltres, hi ha companys silenciosos, prudents i discrets que ens deixen el nostre espai, que hi són esperant-nos perquè tirem mà d'ells quan es trobem a soles, quan necessitem evadir-nos o simplement quan ens abelleix viure noves vides i noves experiències, que fan que la nostra imaginació ens transporte a llocs on simplement ella ens pot dur, eixos companys, eixos amics immensurables són els llibres... Aquells que ens obrin portes, aquells que ens fan obrir la ment, aquells que ens fan veure que cada dia és una nova oportunitat de continuar fent el camí amb anhels nous.

Si a més a més, en el trajecte vas coneixent sendes que et van contant la seua història i et vas amerant d'ella, de les seues tradicions, de la seua cultura; el camí es converteix en aprenentatge. I eixe aprenentatge, eixes experiències, eixa imaginació, acaben convertint-te en el que eres; sempre amb el dubte de si el camí triat era el correcte, però amb la seguretat que dóna haver-lo triat amb la llibertat que dóna el coneixement.

Aquesta Associació Cultural, amb tota la bona voluntat i tota la bona fe, sempre ha intentat donar suport a totes aquelles persones, entitats i associacions que des del seu quefer fan conèixer les nostres tradicions, la nostra cultura, la nostra història..., i quina cosa més importat que la lectura i la llengua perquè tot açò prevalga i no caiga en l'oblit?

QUI NO TÉ EN SA CASA UN LLIBRE EDITAT PER BROMERA? QUI NO HA VIATJAT, QUI NO HA SENTIT, QUI NO HA PLORAT, QUI NO S'HA EMOCIONAT LLEGINT UN LLIBRE EDITAT PER BROMERA?

Aquesta editorial valenciana, en la celebració dels quinze anys, amb l'esperit de foment de la lectura que sempre l'ha caracteritzat, decideix promoure una Fundació per fomentar el plaer per la lectura en la nostra societat ja que és una forma d'invertir en cultura i en el futur del llibre.

Així naix la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, que celebra enguany els quinze anys de compromís; **ÉS L'ÚNICA FUNDACIÓ VALENCIANA CREADA EXCLUSIVAMENT AMB L'OBJECTIU DE FER I CONSOLIDAR LECTORS, PREFERENTMENT EN LA NOSTRA LLENGUA**, especialment la literària i formativa; portant a terme activitats de caràcter cultural i sense ànim de lucre, tenint com a beneficiària la societat valenciana amb una atenció específica cap a la població infantil i juvenil i el món de la cultura i de l'ensenyament, no descartant accions de foment de la lectura en altres territoris de la resta del nostre domini lingüístic.

Aquesta Fundació té un òrgan de govern i d'administració que la representa i gestiona, i assumeix totes les facultats i funcions necessàries per a la consecució dels seus fins fundacionals; és el Patronat, integrat per Josep Gregori Sanjuan, Josep A. Fluixà Vivas, Enric Lluch Girbés, Anna Ballester Marco, Joan Borja Sanz, Pep Castellano Puchol i Adelina España Albelda. Tots elles i ells de reconeguda trajectòria cultural, educacional i literària.

No podem passar per alt els objectius prioritaris de la Fundació:

- Fomentar la lectura, especialment la literària i la formativa.
- Promoure la investigació docent sobre pràctiques que generen interès i motivació real per a la lectura entre els xiquets i donar-hi suport.
- Fomentar activitats relacionades amb la reflexió sobre el món del llibre i de la literatura.
- Promoure i potenciar l'ús de la llengua pròpia dels valencians.
-

UN DELS OBJECTIUS PRINCIPALS DE LA FUNDACIÓ BROMERA ÉS LA FORMACIÓ DE GESTORS CULTURALS I MEDIADORS I, PER DESCOMPTAT, DELS LECTORS, i se centra principalment en la població infantil i juvenil.

Des de la seua fundació, ha organitzat, impulsat i patrocinat multitud de campanyes, cursos, jornades, conferències, tallers i visites d'autors; ha editat guies de lectura, i ha difós i ha commemorat esdeveniments culturals com el Dia Internacional del Llibre i altres celebracions importants vinculades al món de la cultura, el llibre i la lectura.

Així mateix, HA ASSESSORAT MULTITUD D'INSTITUCIONS, tant públiques com privades d'àmbit local, comarcal, autonòmic i nacional, i ha participat en congressos, trobades professionals i fòrums especialitzats de literatura infantil i juvenil, etc.

Cal destacar també que LA FUNDACIÓ BROMERA PARTICIPA HABITUALMENT EN LA PROGRAMACIÓ CULTURAL DE MOLTS AJUNTAMENTS, CENTRES EDUCATIUS, BIBLIOTEQUES, ASSOCIACIONS I ENTITATS CULTURALS, UNIVERSITATS I MOLTES ALTRES ENTITATS que sol·liciten la seua col·laboració i assessorament per a posar en marxa les seues pròpies iniciatives.

ACTUALMENT TÉ FIRMATS CONVENIS COL·LECTIUS DE COL·LABORACIÓ AMB DISTINTES UNIVERSITATS, com la Universitat de València, la Universitat Oberta de Catalunya i la Universitat d'Alacant, per mitjà dels quals pot organitzar cursos homologats d'extensió universitària, amb crèdits de lliure elecció o certificats del Servei de Formació Permanent dirigits a professorat, bibliotecaris, llibrers i gestors culturals interessats.

LA FUNDACIÓ BROMERA HABITUALMENT COL·LABORA TAMBÉ AMB ELS CENTRES DE FORMACIÓ DEL PROFESSORAT, més coneguts en el territori valencià com CEFIRE, els quals gestionen la certificació oficial reconeguda per la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana dirigida als docents en actiu del territori valencià.

Tota aquesta trajectòria està avalada per la multitud d'activitats que corroboren el seu caràcter emprenedor i desinteressat; el gran nombre de gestors culturals que han participat i continuen fent-ho en les activitats que organitzen; el gran impacte social de les campanyes d'animació lectora i les nombroses entitats que, any rere any, renoven la seua col·laboració i patrocini.

Tot açò, que pareix un currículum, que de fet ho és, amaga dins d'ell una dedicació, una entrega i una vocació impossibles de valorar en temps, esforç i renúncies de les persones que estan darrere d'aquest important projecte cultural i a la vegada social que treballen per posar al nostre abast les ferramentes necessàries per a poder pensar i opinar en la llibertat que dona la formació i el coneixement.

**PER TOT AÇÒ, ENGUANY, EL NOSTRE RECONeixEMENT VALORS
I PROFESSIONALITAT (VIP) 2018 ÉS PER A LA FUNDACIÓ
BROMERA PER AL FOMENT DE LA LECTURA AMB EL NOSTRE
ETERN AGRAÏMENT PER FORMAR PART DE LA NOSTRA VIDA
ACOMPANYANT-NOS EN EL CAMÍ QUE DIA A DIA ANEM FENT.**

Gràcies de tot cor per la vostra implicació perquè el nostre patrimoni cultural es reconega i no es perda.

